

Adroddiad i'r:	Cyngor
Dyddiad y cyfarfod:	13 Ebrill 2021
Aelod Arweiniol / Swyddog:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad:	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl	Diwygiadau i'r Cyfansoddiad

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â diwygiadau i Gyfansoddiad y Cyngor i adlewyrchu adrannau o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 sy'n cael eu dechrau.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Er mwyn i'r Cyngor ddiweddarau darpariaethau'r Cyfansoddiad ar gyfer mynychu cyfarfodydd o bell ac ar gyfer Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio'r Cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Bod y Cyngor yn diwygio'r Cyfansoddiad trwy'r ddisodli'r geiriad presennol yn Adran 4.17 gyda'r canlynol:

“Caniateir mynychu o bell ym mhob cyfarfod, pwyllgor ac is-bwyllgor, cyn belled â bod yr unigolion sy'n cymryd rhan yn gallu siarad â'i gilydd a chlywed ei gilydd. Yn achos cyfarfodydd y mae'n ofynnol dan y gyfraith i'w darlledu, dylai cyfranogwyr allu siarad â'i gilydd, clywed ei gilydd a gweld ei gilydd”;

- 3.2. Bod y Cyngor yn diwygio enw'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio i 'Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio';

3.3. Bod y Cyngor yn awdurdodi'r Swyddog Monitro i ddiwygio geiriad Adran 13 y Cyfansoddiad sy'n ymwneud â chylch gorchwyl a chyfrifoldebau'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio, er mwyn adlewyrchu darpariaethau Deddf 2021 sy'n ymwneud â chwynion a dyletswyddau asesu perfformiad a ddaw i rym o 1 Mai 2021.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1. Er mwyn caniatáu i awdurdodau lleol barhau i weithredu dan gyfyngiadau Covid-19, cyflwynodd Llywodraeth Cymru Reoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020 a ddaeth i rym ar 22 Ebrill 2020. Mae'r Rheoliadau yn caniatáu mynychu cyfarfodydd o bell, waeth beth yw'r darpariaethau sydd wedi'u cynnwys yng nghyfansoddiad awdurdod lleol. Mae'r Rheoliadau hyn yn rhai dros dro ac ni fyddant yn berthnasol ar ôl 30 Ebrill 2021. Fodd bynnag, o'r adeg honno, daw darpariaethau Adran 47 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (cyfeirir ati o hyn ymlaen fel y 'Ddeddf') i rym.
- 4.2. Mae Adran 47 y Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau o 1 Mai i sicrhau bod eu cyfarfodydd yn gallu cael eu cynnal o bell.
- 4.3. Ar hyn o bryd, nid yw'r gyfraith yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol ddarlledu cyfarfodydd, er bod Sir Ddinbych wedi bod yn darlledu cyfarfodydd penodol ers 2013. Gan fod Covid-19 wedi arwain at gau adeiladau, mae'r Cyngor wedi bod yn darlledu bron pob un o'r cyfarfodydd y byddai'r cyhoedd wedi gallu eu mynychu fel arfer. Dan y Ddeddf, bydd rhaid i Sir Ddinbych ddarlledu cyfarfodydd y Cyngor llawn a disgwylir i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau o ran cyfarfodydd eraill mae'n rhaid eu darlledu.
- 4.4. Mae gan y Cyngor bwyllgor 'archwilio' statudol, sef y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio. Mae'r Ddeddf yn newid enw'r Pwyllgor hwn i 'Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'. Mae'r Ddeddf hefyd yn ymestyn cylch gwaith statudol y Pwyllgor i adolygu ac asesu gallu'r Cyngor i drin cwynion yn effeithiol, a gwneud adroddiadau ac argymhellion wedi hynny. Mae hefyd yn creu rôl i'r Pwyllgor yn y broses asesu perfformiad newydd.
- 4.5. O fis Mai 2022, bydd y Ddeddf yn cyflwyno newidiadau i aelodaeth y Pwyllgor sy'n golygu y bydd angen i gadeirydd y Pwyllgor fod yn aelod lleyg a bydd gofyn

i draean o'r aelodau fod yn aelodau lleyg. Bydd angen diwygiad pellach i gylch gorchwyl y Pwyllgor bryd hynny.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Nid yw'r penderfyniadau hyn yn cyfrannu'n uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Ni ddisgwylir i'r penderfyniadau a geisir heddiw gynyddu costau. Bydd Llywodraeth Cymru yn nodi mewn Rheoliadau pa gyfarfodydd y mae'n rhaid eu darlledu, a gallai hyn effeithio ar gostau darlledu.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1. Nid oes angen asesiad ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Mae darpariaethau Deddf 2021 wedi'u trafod mewn sesiwn frifio anffurfiol gydag aelodau etholedig, gyda'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio a'r Pwyllgor Safonau.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol uniongyrchol yn deillio o'r adroddiad hwn, er y bydd ar y Cyngor angen aros am reoliadau darlledu pellach i gael eglurder ar y costau hynny. Bydd yr estyniad i aelodaeth leyg y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio o fis Mai 2022 yn gofyn am ragor o arian ar gyfer lwfansau mynychu a ymrwymadau amser.

Gobeithir y gellir cadw unrhyw gynnydd mewn costau o fewn cyllidebau presennol y meysydd gwasanaeth, fodd bynnag gellir codi unrhyw faterion drwy'r broses flynyddol o osod y gyllideb.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Mae'r penderfyniadau a geisir yn ofynion statudol.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1. Adran 47 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (trefniadau ac amodau i unigolion nad ydynt yn yr un lle fynychu cyfarfodydd awdurdod lleol);

11.2. Adran 115 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (enw newydd a swyddogaethau pwyllgorau archwilio);

11.3. Adran 37 Deddf Llywodraeth Leol 2000 (paratoi a chadw cyfansoddiad ysgrifenedig wedi'i ddiweddarau).